

Espoon kaupunki
PL 41
02070 Espoon kaupunki

kirjaamo@espoo.fi

Viite Lausuntopyyntö 26.8.2021, Espoon vesihuollon toiminta-alueesta 2021

Lausunto Espoon vesihuollon toiminta-alueesta 2021

Espoon kaupunki on pyytänyt 26.8.2021 Uudenmaan elinkeino-
liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa Espoon
vesihuollon toiminta-alueesta 2021. Toiminta-alue muutokset koskevat
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) vesihuollon
toiminta-alueita, muiden alueella toimivien vesihuoltolaitosten toiminta-
alueita ei muuteta. Lausunnon antamiselle oli annettu määräaika
30.9.2021. Lausunnon antamiselle saatiin lisäaikaa 8.10.2021
(sähköposti Juva - Rauhala 30.9.2021)

Kunnan vesihuollon kehittämis- ja järjestämisvelvollisuus sekä toiminta-alueet

Vesihuollon kehittämisen ja järjestämisen tulee muodostaa
johdonmukainen kokonaisuus kehittämisen suunnittelusta aina toiminta-
aluepäätöksiin asti tiiviissä vuorovaikutuksessa maankäytön
suunnittelun kanssa. Näistä kunnan vastuulle kuuluvista vesihuollon
tehtävistä säädetään vesihuoltolain (VHL) 5-8a §:ssä.

Vesihuoltolain muutoksessa (681/2014) toiminta-alue- ja aluerajaus sidottiin
yhdyskuntakehitykseen. Lakimuutoksella korostettiin vesihuollon ja
maankäytön suunnittelun yhteyttä. Maankäytön suunnittelun tulee
ohjata vesihuollon kehittämistä ja järjestämistä. Toiminta-alueen
määrittelyn lähtökohtana on, että kaikki asemakaava-alueet täyttävät
toiminta-alueen kriteerit. Toiminta-alueen laajentaminen saattaa tulla
kyseeseen myös vesihuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella,
kaavoitustilanteesta riippumatta.

Lisäksi yhdyskuntajätevesistä annetun valtioneuvoston asetuksen (VNA
888/2006) mukaiset taajama-alueet tulee ottaa mukaan
viemäriverkoston piiriin saatettaviin alueisiin.

Uudenmaan ELY-keskus kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Ehdotuksessa HSY:n toiminta-alue on pääsääntöisesti määritelty alueeksi, jolla kiinteistöt ovat nykyisen vesi- ja viemäriverkoston välittömässä läheisyydessä. Toiminta-alueen määrittelyn pohjana käytetty olemassa olevan verkoston etäisyys ei ota huomioon toteutunutta tai suunniteltua yhdyskuntakehitystä vesihuoltolain tarkoittamalla tavalla.

Toiminta-alueen eri osien rajausperusteet muutosten osalta tulisi esittää päätöksessä toiminta-alueen sanallista määrittelyä tarkemmin.

Sanallisessa määrittelyssä on todettu, että toiminta-alue on muodostettu vesihuollon järjestämisvelvollisuuden sekä HSY:n vesihuoltoverkostojen sijainnin perusteella. Toiminta-alueeseen kuuluvat kiinteistöt, joilla on tarve vesihuoltolaitoksen huolehtimalle vesihuollolle sekä mahdollisuus liittyä verkostoon. Vesihuollon toiminta-alueeseen kuuluvista kiinteistöistä pääosa sijaitsee alle 20 metrin päässä liittymiskelpoisesta vesijohdosta ja jätevesiviemäristä. Vesihuollon järjestämisvelvollisuus ja vesihuollon tarve on otettu rajauksessa huomioon esimerkiksi käyttämällä hyväksi SYKE:n YKR-taajamatietoja.

ELY-keskus katsoo, että toiminta-alueiden määrittelyssä ei ole otettu huomioon toteutunutta ja suunniteltua yhdyskuntakehitystä vesihuoltolain tarkoittamalla tavalla, koska toiminta-alue on rajattu niihin kiinteistöihin, joilla on pääsääntöisesti jo nyt mahdollisuus liittyä verkostoon. Toiminta-alue tulee määritellä pidemmällä aikavälillä, kuntaa ja kiinteistönomistajia paremmin palvelevana. Nyt toiminta-alueen laajeneminen on esitetty vain vuosille 2022–2023. Espoon kaupungin suunniteltu yhdyskuntakehitys on ja tulee olla tiedossa paljon pidemmälle aikavälille kuin mitä toiminta-aluepäätöksessä esitetään.

Toiminta-alueiden etupainotteisuudella ja VHL 8 §:ssä säädetyillä tavoitteellisilla aikatauluilla on tarkoitus palvella sekä laitoksen että kiinteistöjen vesihuoltoratkaisujen pitkäjänteistä ja oikea-aikaista suunnittelua. ELY-keskus toteaa, että kysymyksessä ei ole kuitenkaan laitosta sitova, vaan suuntaa antava aikataulu, jonka perusteella toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajat ja haltijat saavat tiedon kiinteistön sijoittumisesta toiminta-alueelle ja voivat arvioida, millä aikataululla verkostot on tarkoitus ulottaa heidän kiinteistönsä läheisyyteen. Lisäksi tavoitealueet auttavat vesihuoltolaitosta toimintansa suunnittelussa sekä kuntaa päätöksenteossaan, kaavoituksessa ja kehittämisvelvoitteensa toteuttamista.

Espoon kaupungin (1.10.2021) vesihuollon kehittämissuunnitelma-luonnos 2021-2030 tarjoaa hyvän pohjan ja selvitykset toiminta-alueiden määrittelylle. Kehittämissuunnitelmassa on tarkasteltu vesihuoltolain tarkoittamaa vesihuollon järjestämisvelvollisuutta muillakin kuin uusilla kaavoitettavilla alueilla.

Kehittämissuunnitelmassa on esitetty vuoteen 2030 mennessä suunnitellut haja-asutusalueiden ja muiden asemakaava-alueiden ulkopuolisten alueiden vesihuollon rakentamishankkeet ja selvitykset, kehittämis- ja selvitysalueet. Näillä kehittämis- ja selvitysalueilla on tunnustettu vesihuoltolain tarkoittamia vesihuollon järjestämistarpeita toiminta-alueen määrittelylle ja ajanjakso on sellainen, että suunniteltu yhdyskuntakehitys on huomioitavissa. Näille alueille Espoon kaupunki on suunnitellut myös lisärakentamista.

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan nämä, tai ainakin suurin osa näistä alueista, tulisi sisällyttää toiminta-alueisiin ja niiden eri osien vesihuollon tarpeet huomioon ottaen määrittää alueet, jotka on saatettava vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkoston piiriin, sekä alueet, jotka on saatettava laitoksen jätevesiviemäriverkoston piiriin.

Hyväksymispäätöksen yhteydessä on myös asetettava tavoitteellinen yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaava aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin.

Näillä alueilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Espoon kaupunki on osoittanut ja osoittaa näille alueille myös lisää toimintoja ja asutusta, joiden vesihuoltoratkaisu tulisi olla laajemmin ja pidemmällä aikavälillä selvitetty.

Esimerkiksi Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa on osoitettu laajasti asemakaavoitettavaksi tarkoitettuja asuntovaltaisia alueita A3. Osa näistä alueista on jo melko tiheästi rakentuneita ja nousee esiin asukastihentymäanalyyseissä (liite4). Alueisiin kohdistuu rakentamispaineita, ja monilla alueilla asemakaavoitus on käynnistymässä tai jo käynnissä.

ELY-keskus edellyttää, että toiminta-alueeseen otetaan mukaan vesihuoltolain 7 § mukaiset alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesihuoltoverkoston on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Kyseisiä alueita ovat mm. nykyiset ja tulevat asemakaava-alueet sekä lähtökohtaisesti taajama-alueet (YKR-taajama). Ne ovat yleisesti ottaen niin tiiviisti rakennettuja, että ELY-keskus katsoo niiden täyttävän vesihuoltolain 7 § esitetyt edellytykset toiminta-alueeseen mukaan otettavista alueista.

Mikäli toiminta-alueen ulkopuolelle esitetään jätettäväksi vesihuoltolain 7 § mukaisia alueita, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltoverkoston on tarpeen, tulee toiminta-aluepäätöksessä esittää selkeät perustelut alueiden ulkopuolelle jättämiselle. Edellä mainittuja syitä voivat olla esimerkiksi väestön väheneminen alueella, tyhjillään olevien kiinteistöjen suuri määrä tai keskimääräistä kalliimmat toteutuskustannukset, jolloin vesihuoltolain 8 § mukaiset vaatimukset (vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta

vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti sekä vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi) eivät täyty. Alueet, joilla verkostoa ei ole vielä toteutettu, kannattaa esittää tavoitteellisina alueina.

Espoossa alueella toimivat muut vesihuoltolaitokset

Espoossa toimivien muiden vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tarkastamisesta on Uudenmaan ELY-keskuksen tietojen mukaan kulunut merkittävästi aikaa ja toiminta-alueet tulee saattaa ajan tasalle.

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vesiosuuskuntien toiminta-alueiden kohdalla tulisi tehdä samanlainen tarkastelu kuin HSY-vesihuollon toiminta-alueen kohdalla, eli toiminta-alueet tulee määrittellä vesihuoltolain 7§ mukaisesti ja tarkastelut tehdään olemassa olevan ja suunnitellun maankäytön ja sen aiheuttaman vesihuollon tarpeen näkökulmasta.

Suvisaariston vesiosuuskunnan toiminta-alue on HSY:n alueen vesihuollon kehittämissuunnitelmassa 2021–2030 mukaan vahvistettu viimeksi 2004. Suvisaariston vesiosuuskunnan toiminta-alueen määrittelyssä ja tarkastamisessa on otettava huomioon 2004 jälkeen tapahtunut rakentaminen sekä Suvisaaristoon kohdistuvat rakentamispaineet.

Vesiosuuskunta ja HSY ovat solmineet aiesopimuksen vesihuoltoverkoston ja siihen liittyvien vastuiden siirtymisestä vuonna 2023 HSY:lle. Aiesopimus ei muuta sitä tilannetta, että osuuskunnan toiminta-alue on merkittävästi vanhentunut, eikä siten vesihuoltolain mukainen.

Uudenmaan ELY-keskuksen ehdotus

Uudenmaan ELY-keskus ehdottaa, että toiminta-alueäärittelyä muutetaan niin, että toiminta-alueerajauksen lähtökohtana on Espoon kaupungin toteutunut ja suunniteltu yhdyskuntakehitys. Suunniteltu yhdyskuntakehitys on huomioitava toiminta-alue-ehdotusta pidemmällä aikavälillä jo laadittujen maankäytön suunnitelmien pohjalta.

Uudenmaan ELY-keskus ehdottaa, että toiminta-alueisiin sisällytetään ainakin merkittävä osa (vesihuoltolain mukaisen tarkastelun jälkeen) Espoon kaupungin (1.10.2021) vesihuollon kehittämissuunnitelma-luonnoksessa 2021-2030 esitetyistä kehittämis- ja selvitysalueista.

Uudenmaan ELY-keskus kehottaa Espoon kaupunkia myös tarkastamaan kaikkien kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten toiminta-alueet ajan tasalle.

Uudenmaan ELY-keskus pyytää Espoon kaupunkia lähettämään toiminta-aluepäätöksen tiedokseen.

ELY-keskus on tarvittaessa valmis keskustelemaan lausunnon sisällöstä ja ehdotuksista.

Perustelut

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden kattavuudesta säädetään VHL 7§:ssä: "Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi."

Maa- ja metsätalousministeriön vesihuoltolakioppaassa 2015 todetaan, että lähtökohtana on, että kaikki asemakaava-alueet täyttävät nämä kriteerit. Oppaassa todetaan, että tällaiset alueluokittelut antavat suuntaviivoja toiminta-alueiden rajaamiseen, mutta viime kädessä toiminta-alueiden kattavuus ratkaistaan vesihuollon palvelun järjestämistarpeiden perusteella.

Hallituksen esityksessä vesihuoltolaiksi (HE 85/2000 vp) todetaan: *"Vesihuoltolain soveltamisen kannalta keskeistä olisi, mitkä alueet sisällytetään vesihuoltolaitosten toiminta-alueisiin. Tarkoituksena on, että toiminta-alueisiin sisällytettäisiin kaikki sellaiset alueet, joilla vesihuolto on parhaiten järjestettävissä liittämällä kiinteistöt vesihuoltolaitoksen verkostoon."*

Vesihuoltolain muutoksessa (681/2014) vesihuoltolain 7 ja 8§ mukaiseen sääntelyyn tehtiin muutoksia, mutta sääntelyn keskeiset periaatteet säilyivät kuitenkin entisenlaisina.

Lakimuutoksella korostettiin vesihuollon ja maankäytön suunnittelun yhteyttä. Toiminta-alueiden kattavuus liitettiin toteutuneeseen tai suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen. Lakimuutoksen tarkoituksena ei ollut sitoa toiminta-aluerajausta vain asemakaavoitettuihin alueisiin.

Hallituksen esityksessä vesihuoltolain muuttamiseksi (HE 218/2013 vp):

"Toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen käsitteen käyttäminen pykälässä olisi tarkoituksenmukaista, kun otetaan huomioon, että myös 9 §:n mukainen vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuus on sidottu yhdyskuntakehitykseen."

Yhdyskuntakehityksellä tarkoitettaisiin nykyisen pykälän mukaista asutuksen ja vesihuollon kannalta asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan kehitystä, mikä kävisi ilmi ehdotetusta 2 §:n 1 momentin muutoksesta.

*Pykälän muuttamisen **tarkoituksena** olisi edistää toiminta-alueiden **ennakoivaa määrittelyä ja alueidenkäytön suunnitelmallisuutta**. Tässä tarkoituksessa toiminta-alueiden kattavuus sidottaisiin paitsi toteutuneeseen myös suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen.*

Suunnitellun yhdyskuntakehityksen arvioinnissa otettaisiin huomioon alueidenkäytön suunnitelmat sekä niiden ennakoitu toteutuminen. Kunnan tulisi omaksua ennakoiva näkökulma jo 5 §:ssä tarkoitettuun vesihuollon kehittämiseen. Toiminta-alueiden ennakoiva määrittäminen ei vaikuttaisi oikeudellisesti sitovalla tavalla vesihuoltoverkostojen rakentamisen aikatauluun, vaan tämä määräytyisi edelleen 9 §:ssä tarkoitettun vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuuden perusteella.”

Lisäksi vesihuoltolain mukaan toiminta-alueen tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

Toiminta-alueen tulee olla vesihuoltolain 8 ja 18 §:n mukaisesti sellainen, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti ja että vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävien vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.

VHL 8.3 §:n mukaan kunnan tulee toiminta-alueen hyväksymispäätöksessä vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavien alueiden yksilöinnin lisäksi asettaa tavoitteellinen aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin suunnitellun yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti.

8.4 §:n 4 mukaan toiminta-alue, sillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet tulee esittää kartalla, joka on yleisesti saatavilla tietoverkossa. Kunnan tulee huolehtia asiasta. Kartalla esittämisen tavoitteena on, että toiminta-alueiden rajoista saadaan yksiselitteinen käsitys.

Yksikön päällikkö

Timo Kinnunen

Johtava vesitalousasiantuntija

Ilkka Juva

JAKELU (sähköpostilla) Espoon kaupunki, kirjaamo (kirjaamo@espoo.fi)

Espon kaupunki, Esa Rauhala esa.rauhala@espoo.fi

Tämä asiakirja UUELY/2665/2017 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/2665/2017 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Juva Ilkka 08.10.2021 11:24

Ratkaisija Kinnunen Timo 08.10.2021 11:30